

2. Potraty podle věku žen

Skladba potratů podle věku žen je rovnoměrnější než obdobná struktura porodů. Podstatně více potratů než porodů je přirozeně u žen ve vyšších věkových skupinách fertilního věku. Potraty nejsou na rozdíl od porodů tak silně koncentrovány ve věkové skupině 25-29 let.

Tab. 5 Absolutní a relativní rozložení narozených a potratů podle věkových skupin v období 2000 – 2002

Období, rok	Počet narozených a potratů v období 2000-2002 a jejich struktura v % podle věkových skupin							
	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45+	celkem
Narození	12 130	76 693	118 531	49 425	15 877	2 451	87	275 194
Potraty	10 470	29 582	38 782	28 230	19 864	8 198	1 044	136 170
Narození v %	4,4	27,9	43,1	18,0	5,8	0,9	0,0	100,0
Potraty v %	7,6	21,7	28,5	20,7	14,6	6,0	0,8	100,0

Po roce 1990 se celkový počet potratů snížil ve všech věkových skupinách žen, relativně nejvíce ve skupinách 20-24 a 25-29 let, u nichž roční počet potratů po roce 2000 jen mírně převyšuje třetinu průměrného ročního počtu z období 1985-89.

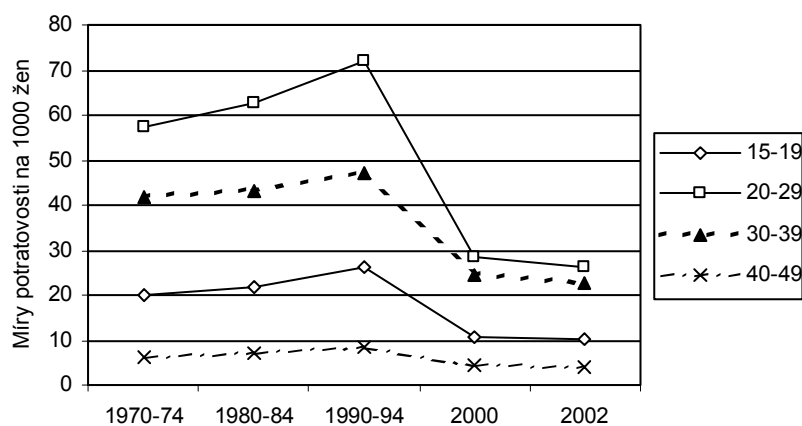
Tab. 6 Potraty celkem podle věku žen v letech 1970 – 2002

Období, rok	Průměrný roční počet potratů ve věkové skupině							
	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45+	celkem
1970-74	7 893	23 704	22 880	14 888	9 618	3 909	285	83 180
1975-79	6 076	20 507	23 096	17 858	9 625	3 249	277	80 689
1980-84	7 458	20 119	24 935	21 533	13 096	3 809	265	91 216
1985-89	10 355	28 683	27 468	25 393	17 747	6 161	464	116 271
1990-94	11 446	25 023	24 834	18 903	14 856	6 057	534	101 653
1995-99	5 501	14 714	14 015	11 430	7 453	3 725	418	57 256
2000	3 655	10 863	13 108	9 623	6 822	2 943	356	47 370
2001	3 438	9 656	13 051	9 319	6 545	2 682	366	45 057
2002	3 377	9 063	12 623	9 288	6 497	2 573	322	43 743

Rozdělení potratů podle věku v absolutních číslech je ovšem ovlivněno aktuální věkovou strukturou žen. Kolem roku 2000 dospěly do maximálně plodného věku početné populační ročníky žen narozené za natalitní vlny poloviny sedmdesátých let minulého století. Tím byl absolutní úbytek potratů poněkud ztlumen. Relativní potratovost však právě u žen z této silné generace klesla nejvíce.

Snížení počtu ukončených těhotenství, ke kterému došlo v ČR během devadesátých let minulého století, se odrazilo v poklesu potratovosti a rovněž i v úbytku samovolných potratů. V prvních letech po roce 2000 ženy ve věku 25-29 let, tj. narozené kolem roku 1975 měly podstatně méně potratů než jejich předchůdkyně ještě počátkem devadesátých let 20. století. Potratovost se ale snížila i u ostatních věkových skupin. Míra potratovosti ve věkových skupinách 20-24, 25-29, 30-34 a 35-39 je téměř rovnoměrně rozložena.

Graf 2 Vývoj potratovosti podle věku v letech 1970 – 2002

Tab. 7 Vývoj potratovosti podle věku žen v letech 1970 – 2002

Období, rok	Počet potratů celkem na 1000 žen ve věku							Úhrnná potratovost ¹⁾
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
1970-74	20,2	56,0	59,1	49,2	33,9	12,1	0,8	1,157
1975-79	18,4	52,3	54,5	46,4	32,0	11,6	0,8	1,080
1980-84	21,9	61,2	63,7	51,2	34,4	12,8	1,0	1,230
1985-89	29,0	84,3	83,3	65,0	42,5	16,3	1,5	1,610
1990-94	26,3	70,5	73,4	57,8	38,4	14,7	1,4	1,412
1995-99	14,1	33,9	39,3	33,7	22,7	9,7	1,0	0,772
2000	10,8	25,5	31,6	28,6	20,4	8,5	0,9	0,631
2001	10,3	23,7	30,5	27,5	19,3	8,1	0,9	0,602
2002	10,3	23,4	28,7	26,7	19,0	8,1	0,8	0,584

¹⁾ Úhrnná potratovost – počet potratů, který by za úrovně potratovosti v daném období připadl na jednu ženu za její fertilní věk.

Tab. 8 Samovolná potratovost podle věku žen v letech 1960 – 2002

Období, rok	Počet samovolných potratů na 1000 žen ve věku							Úhrnná samovolná potratovost ¹⁾
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
1960-64	4,4	17,3	15,2	10,4	6,4	3,2	0,3	0,287
1965-69	4,4	15,1	12,9	8,7	5,4	2,4	0,4	0,246
1970-74	5,3	16,7	14,2	8,8	4,9	2,1	0,3	0,262
1975-79	6,1	17,9	13,5	8,8	5,0	2,0	0,3	0,268
1980-84	5,9	16,5	11,6	7,1	4,3	1,9	0,3	0,238
1985-89	5,5	15,8	11,1	6,3	3,5	1,5	0,3	0,220
1990-94	4,5	12,9	9,5	5,3	3,0	1,2	0,2	0,184
1995-99	2,3	8,1	8,4	5,2	3,1	1,1	0,2	0,142
2000	1,8	7,1	9,3	5,9	3,7	1,4	0,2	0,147
2001	1,7	6,5	9,3	6,3	3,6	1,5	0,2	0,145
2002	1,6	6,3	9,5	6,4	3,8	1,6	0,2	0,169

¹⁾ Úhrnná samovolná potratovost – počet samovolných potratů, který by za úrovně samovolné potratovosti v daném období připadl na jednu ženu za její fertilní věk.

Těžiště celkového úbytku potratů jednoznačně spočívalo v úbytku umělých přerušení těhotenství – interrupcí. Jejich podíl v celkovém počtu potratů klesl po roce 2000 na dlouhodobé minimum.

Tab. 9 Umělá přerušení těhotenství v letech 1960 – 2002

Období, rok	Průměrný roční počet umělých přerušení těhotenství	Podíl (%) umělých přerušení těhotenství z potratů celkem	Počet umělých přerušení těhotenství na 100 celkem narozených
1960-64	61 327	76,9	43,6
1965-69	68 195	79,9	47,8
1970-74	63 698	76,6	37,6
1975-79	60 385	74,8	32,9
1980-84	73 921	81,0	51,5
1985-89	100 329	86,3	75,5
1990-94	87 392	86,0	71,5
1995-99	44 996	78,6	49,0
2000	34 623	73,1	38,0
2001	32 528	72,2	35,8
2002	31 142	71,2	33,5

Od roku 1990 poklesl počet umělých přerušení těhotenství u žen všech věkových skupin. Relativně nejméně se jejich výskyt zmenšil u nejmladších žen do 19 let věku a u žen starších čtyřiceti let.

Tab. 10 Indikovaná potratovost podle věku žen v letech 1960 – 2002

Období, rok	Počet umělých přerušení těhotenství na 1000 žen ve věku							Úhrnná indikovaná potratovost ¹⁾
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
1960-64	10,9	35,4	49,3	46,7	33,6	13,7	0,6	0,951
1965-69	13,6	44,8	53,0	46,5	31,2	10,3	0,8	1,001
1970-74	15,0	39,3	45,3	40,6	28,9	10,0	0,5	0,898
1975-79	12,3	34,5	41,1	37,5	26,9	9,5	0,6	0,812
1980-84	16,0	44,7	52,1	44,1	30,0	10,9	0,7	0,993
1985-89	23,5	68,2	72,1	58,7	38,9	14,7	1,3	1,387
1990-94	21,8	58,0	62,9	51,3	34,5	13,3	1,2	1,214
1995-99	11,7	26,5	30,3	26,5	18,3	7,7	0,7	0,609
2000	8,9	17,8	21,0	21,5	16,1	6,9	0,7	0,465
2001	8,5	16,7	20,0	20,0	15,1	6,5	0,7	0,438
2002	8,6	16,6	18,2	19,1	14,6	6,3	0,7	0,420

¹⁾ Úhrnná indikovaná potratovost – počet indikovaných potratů (interrupcí, umělých přerušení těhotenství), který by za úrovně indikované potratovosti v daném období připadl na jednu ženu za její fertilní věk

Významným kritériem je vztah počtu umělých přerušení těhotenství k počtu narozených dětí (index potratovosti). Umělá přerušení těhotenství ubývají od začátku devadesátých let 20. století souběžně s úbytkem ukončených těhotenství porodem. Úbytek interrupcí je však hlubší než úbytek narozených. Jinak je tomu jen u nejmladších žen ve věku do 19 let, u kterých počet umělých přerušení těhotenství, připadající na 100 narozených dětí, výrazně vzrostl. Tato skutečnost je zřejmou součástí všeobecného přesunu mateřství do vyššího věku žen. Otěhotnění velmi mladé ženy je v současném populačním klimatu výjimkou a je mezi nejmladšími ženami natolik nežádoucí (mj. i proto, že v současné době je materiálně ekonomická podpora mladých rodin v porovnání s dřívějším obdobím mizivá), že nebývale vysoký podíl těhotných žen mladších 20 let se uchyluje k interrupci. K dalším důvodům, které mohou vést k této situaci, patří i časté zanedbávání a nesoustavné užívání

antikoncepce mezi nejmladšími ženami. Naopak u starších žen, počínaje 25 lety, se poměr počtu interrupcí k počtu narozených dětí radikálně snížil.

Tab. 11 Index potratovosti podle věku žen v letech 1975 – 2002

Období, rok	Počet umělých přerušení těhotenství na 100 narozených u žen ve věku						
	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45 +
1975-79	20,5	16,3	32,4	70,0	160,2	376,8	467,4
1980-84	29,8	23,3	49,8	112,0	242,8	519,8	850,0
1985-89	47,9	37,9	69,7	155,6	347,3	875,6	1951,5
1990-94	50,8	36,9	64,3	140,1	314,3	753,5	2054,0
1995-99	60,9	29,0	35,4	74,1	160,0	470,8	1295,5
2000	67,3	26,2	23,2	49,9	111,0	328,5	1033,3
2001	73,9	27,2	21,6	41,4	98,3	260,3	930,0
2002	73,9	28,3	19,3	36,1	85,8	224,4	843,3

Výmluvným dokladem změny po roce 1990 je vývoj podílu umělých přerušení těhotenství v celkovém počtu ukončených těhotenství, tříděný podle věku žen. Je z něj zřejmé, že u žen ve věku 25-39 let, který ještě v roce 1990 byl těžištěm interrupcí, jejich podíl zásadně poklesl. Jde většinou o vdané ženy, které se v současnosti nežádoucím otěhotnění brání moderní antikoncepcí.

Tab. 12 Podíl umělých přerušení těhotenství z ukončených těhotenství podle věku žen v letech 1990 – 2002

Rok	Počet umělých přerušení těhotenství na 100 ukončených těhotenství u žen ve věkové skupině						
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
1990	33,1	28,9	41,6	59,9	74,9	83,6	85,3
1991	32,7	28,1	41,1	59,7	74,4	84,1	83,1
1992	32,8	27,2	39,0	56,9	72,2	81,6	82,8
1993	29,0	21,7	31,7	48,3	65,5	78,9	78,9
1994	29,1	20,0	28,1	43,3	61,6	76,3	80,4
1995	30,8	20,4	27,0	42,2	59,4	75,1	79,9
1996	35,6	21,6	26,7	41,2	57,3	75,4	76,9
1997	35,4	21,1	24,4	39,3	55,3	73,5	78,9
1998	38,0	20,5	22,6	37,1	52,2	71,5	81,1
1999	37,0	20,3	20,4	33,9	50,7	69,5	71,7
2000	37,0	19,1	17,2	30,0	46,1	65,2	73,3
2001	38,9	19,6	16,2	26,4	43,6	61,4	71,0
2002	39,0	20,2	14,8	24,0	40,6	57,9	71,8